

recent davallada de l'activitat pesquera- en la majoria dels darrers estudis sobre pesca al nostre litoral, malgrat el seu dinamisme fins ben avançat el segle passat.

D'altra banda, el fet d'abordar el valor patrimonial de Sa Perola tenint en compte la història, l'etnologia i la cultura permet una radiografia més completa, perquè fa especial esment de les persones que habiten l'espai i de

la forma com s'hi relacionen. Això permet la inclusió de capítols que tracten temes aparentment tan variats com la feina de les dones i les relacions socials, al costat dels que s'ocupen de l'organització de la societat de pescadors i de les característiques dels recursos i la productivitat del sector. I a més a més, en recull la veu dels mateixos protagonistes, transcrivint literalment les entrevistes en l'annex final.

Els orígens de l'ensenyament públic

LLUÍS BUSCATÓ I SOMOZA

Un professorat mal remunerat i poc motivat, unes instal·lacions escolars petites i incapaces d'acollir en condicions dignes un alumnat creixent, una programació escolar antiquada i poc real per fer front a un món en transformació i uns dirigents polítics que, barroerament, utilitzaven les normatives reguladores de l'ensenyament en benefici propi i com a arma en contra dels seus enemics. Realment, si no fos pel tema monetari, que gràcies a Déu ha millorat, hom podria pensar que parlem de l'ensenyament actual. Tanmateix, això i molt més és el que trobem en l'obra de Joan Olòriz dedicada a la història de l'Institut de Segon Ensenyament de Girona.

Personalment, crec que el mèrit més gran d'aquest treball és que emmarca a la perfecció la fundació d'aquest centre docent dins del seu context històric, el de la consolidació del nou estat liberal burgès. Un cop derrotades militarment les forces de l'antic règim i l'ala més radical del liberalisme, el nou estat liberal conservador passà a fer-se càrrec, d'una forma

lenta i sovint contradictòria, de la formació cultural dels fills de les elits. Per quina raó? Doncs perquè el nou Estat no podia permetre que un dels principals defensors de l'antic règim, l'Església, continués gaudint de l'exclusivitat en aquest àmbit. Així doncs, sorgí un sistema d'ensenyament minoritari i elitista, on la formació primària es deixava a mans d'uns ajuntaments empobrits i poc propensos a la seva difusió i millora, mentre que l'ensenyament secundari, limitat a uns escassos centres, esdevingué un mitjà per formar la nova burgesia emergent. És a dir, fou una via per infondre entre els fills de les classes benestants una nova escala de valors que les cohesionava i permetia exercir còmodament un paper dirigent davant del conjunt de la societat. L'alumnat, doncs, responia a aquests condicionants, atès que era seleccionat bàsicament segons criteris econòmics i format d'acord amb l'ideari burgès. Per citar un exemple, només cal observar la importància que es donava a certes assignatures que ja havien quedat totalment desfasades, com el llatí o la retòrica, mentre que l'ense-

JOAN OLÒRIZ.

L'Institut de Segon Ensenyament de Girona (1845-1900)

CCG Edicions.

Girona, 2008.

266 pàgines.

nyament professional era poc, per no dir gens, valorat.

Tanmateix, tot i aquests handicaps, no es pot negar -i Olòriz ho demostra de forma fefaent- que l'Institut de Segon Ensenyament de Girona i el seu homònim de Figueres suposaren un primer pas cap a l'aparició a la província de Girona d'un sistema públic d'ensenyament laic i secularitzat. Per tot això, crec que és un llibre bàsic per entendre els orígens de l'ensenyament públic espanyol, a partir d'un cas concret, l'institut de Girona, el qual permet veure les seves virtuts i mancances, algunes de les quals encara són ben paleses actualment.